

כשהתחלנו לעבוד על גיליון 8 של **אסכולה**, הדי מחאה החלו להישמע רק ברמיזה, בעיקר במחשבות ובתהיות חסרות ביטחון. האם נצא להפגין? האם נצליח להוציא את כולם לרחובות? האם האדישות שנטבעה בעם אחרי חמש מערכות בחירות סדרתיות תוכל להתמרק ולהסתרק ולצאת מקליפתה הדואבת? האם אפשר להמציא שפה חדשה וקול ברור להמון השקט והכואב? המוחים התקדמו אל הכיכרות בהיסוס, בתחילה בקבוצות לא מאורגנות, ובהדרגה הפכו לנחשול אדיר של דגלים בכחול-לבן. אני זוכר את ההפגנות הראשונות ליד מוזאון תל אביב ובכיכר הבימה. עכשיו אפשר להודות - הן נראו לא כל כך טוב. מערבולת של קהלים בעלי אג'נדות שונות: להט"בים ומתנגדי כיבוש, לוחמי זכויות אדם וסתם סקרנים מהמרכז. כל קהל מושך לכיוון שלו, ולא מסוגלים להסכים על הרבה - לא על זהות הנואמים, ולא על זהות המסר. דגל אשף גדול אחד שצולם בכיכר הבימה ופומפם במשך ימים אחר כך בתעמולה שכנגד - הוא היה הגיבור הגדול של אותה ההפגנה. דגל זה הצית את ההחלטה הלא-מודעת של המוחים להופיע להפגנות הבאות עם רבבות דגלי כחול-לבן ששטפו בים של צבע את התמונות בתקשורת ואת התודעה הציבורית במשך שבועות וחודשים. הוא המציא מחדש עבור רבים את הסיפור הישראלי. המחאה החלה בתור דרישה להימנע מפגיעה בבית המשפט העליון והתרחבה במהרה למשהו גדול הרבה יותר: נחשול של ציבורים מרקעים שונים

דורשים להחזיר את מגילת העצמאות, מסמך שרובנו שכחנו מקיומו, אל השיח. את ערכי השיוויון והחירות וחופש המחשבה והקדמה וחופש הפולחן והחתיירה לצדק. כל הערכים האלה, ואחרים, אינם מובנים מאליו ואינם נחלתו של צד אחד בלבד. צריך להיאבק עליהם ולמענם כל הזמן, בכל יום ובכל מקום, במעשה ובמחשבה. חתיירה לטוב אין משמעותה השגתו המוחלטת. אין צדק מוחלט - לא בבית משפט, לא במוסדות החינוך ולא במקומות העבודה. אבל אפשר לחתור אליו. אפשר להשתפר. אם כך, גיליון אסכולה הנוכחי מתייחס לרפורמה האמיתית שצריך לחולל במערכת המשפט - כפי שמשרטט נשיאת בית הדין הארצי לעבודה לשעבר, השופטת נילי ארד - אבל גם לקרעים בין צבא לחברה, כפי שבאים לידי ביטוי בספרו של החוקר פרופ' יגיל לוי, לצד שאלות על הכיבוש הזמני - שהפך קבוע 55 שנה אחרי - סוגיות של דמוגרפיה ופיצוץ אוכלוסין, יכולת משילות, עיתונות במשבר ועוד. הגיוון הזה הוא כורח, אולם גם מסר: המחאה מכריחה אותנו להרים את הראש מהנייר ומעיסוקי היום-יום ולהביט היטב סביב. לשאול את עצמנו איזו מדינה אנחנו רוצים לנהל כאן בשנים הבאות, כדי שגם ילדינו ונכדינו יזכו לשאול את השאלות הללו בעוד עשרים ואף חמישים שנה.

קריאה מהנה,
אבנר